

Opis sposobu procedowania rządowego projektu ustawy o kołach gospodyń wiejskich

<http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=2856>

Prawdziwym kuriozum, jeśli chodzi o sposób procedowania w ramach rządu, jest *projekt ustawy o kołach gospodyń wiejskich*. Został on przygotowany przez rząd niezgodnie z Regulaminem pracy Rady Ministrów, a także niezgodnie z konstytucyjną zasadą dialogu społecznego.

Po raz pierwszy publicznie można było usłyszeć, że rząd pracuje nad takim projektem, bodajże 23 września 2018 roku z ust Premiera Morawieckiego na jednym z jego spotkań organizowanych w ramach kampanii przed wyborami samorządowymi. Pierwszy pisemny ślad tego projektu pojawił się na stronie internetowej Kancelarii Premiera w dniu 25 września. Była to informacja, że Rada Ministrów tego dnia przyjęła *projekt ustawy o kołach gospodyń wiejskich*. Treść projektu nie została udostępniona. Projekt nigdy nie pojawił się na platformie rządowego procesu legislacyjnego, w związku z tym na etapie jego przygotowania opinia publiczna, w tym interesariusze, nie mieli okazji zapoznać się z nim. Rząd w żadnej formie nie przeprowadził konsultacji projektu z interesariuszami, ale także nie przeprowadził konsultacji międzyresortowych.

W wykazie prac legislacyjnych rządu projekt ten został umieszczony dopiero dwa dni po przyjęciu go przez Radę Ministrów, czyli 27 września, jedynie z krótkim opisem treści, bez załączania samego projektu ustawy. Projektu nie ma w wykazie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który został wskazany jako osoba odpowiedzialna za projekt. Na stronie Ministerstwa nie ma także żadnej wzmianki o pracach nad tym projektem, poza informacją, że projekt przyjęła Rada Ministrów. Żadnej informacji o pracach nad projektem nie ma też na stronach internetowych resortów, które współpracowały nad jego przygotowaniem, to znaczy Ministerstwa Finansów i Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju.

Z treścią projektu po raz pierwszy można było publicznie zapoznać się na stronie internetowej Sejmu. Z informacji umieszczonych na tej stronie wynika, że tego samego dnia, w którym Rada Ministrów przyjęła projekt, czyli 25 września, wpłynął on do Marszałku Sejmu i został przez niego skierowany do dalszych prac. Do projektu dołączone zostało uzasadnienie, ocena skutków regulacji datowana na 24 września oraz opinia MSZ dotycząca zgodności projektu z prawem unijnym datowana na 25 września.

Już 28 września projekt skierowano pod obrady Sejmu do pierwszego czytania, a potem błyskawicznie przeszedł przez sejmową Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi, która nie zgłosiła do niego żadnych uwag. Drugie czytanie projektu zaowocowało uwagami zgłoszonymi przez posłów, stąd powrót projektu do Komisji, która zarekomendowała przyjęcie poprawek technicznych, a odrzucenie poprawek merytorycznych.

Co ciekawe oba posiedzenia Komisji odbyły się w tych samych dniach, w których projekt z opinią Komisji stawał na posiedzeniach plenarnych Sejmu. Oznacza to, że posłowie mieli w najlepszym razie 2-3 godziny, żeby zapoznać się z opinią Komisji przed dyskusją i głosowaniem.

4 października odbyło się trzecie czytanie projektu, który został przyjęty z poprawkami rekomendowanymi przez Komisję i ustawa została przekazana 8 października do Senatu.

9 października Marszałek Senatu przekazał ustawę do senackiej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, która zebrała się 23 października i zaproponowała poprawki, w większości formalno-techniczno-organizacyjne. Senat przyjął ustawę z poprawkami 26 października.

30 października 2018 r. uchwała Senatu wpłynęła do sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w celu ich rozpatrzenia. Komisja spotkała się 7 listopada i zarekomendowała przyjęcie wszystkich poprawek senackich. 9 listopada Sejm uchwalił ustawę, odrzucając kilka poprawek senackich, a 13 listopada ustawę przekazano Prezydentowi RP do podpisu. Prezydent podpisał ustawę 26 listopada 2018 roku, ustawa ma wejść w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

W procesie legislacyjnym kuriozalne jest także to, że Senat (a potem również posłowie), w ogóle nie wziął pod uwagę opinii swojego Biura Legislacyjnego, w zakresie niezgodności z Konstytucją RP niektórych zapisów projektu. Biuro wskazało na naruszenie wolności zrzeszania się, a konkretnie art. 12, art. 58 ut.1 i art. 59 ust. 1 Konstytucji, przez zapisy projektu stanowiące, że na terenie jednej wsi może zostać utworzone tylko jedno koło gospodyń wiejskich i że jednocześnie można być członkiem tylko jednego koła gospodyń wiejskich. Podobne stanowisko w tej kwestii zajął także Rzecznik Praw Obywatelskich.

Ustawa ustanawia nowy podmiot prawny: zarejestrowane koło gospodyń wiejskich. Dotychczas koła gospodyń wiejskich działały w strukturach kółek rolniczych, które udzielały im swojej osobowości prawnej. Przy czym tam, gdzie na terenie wsi nie było kółka rolniczego, koła gospodyń mogły samodzielnie uzyskać osobowość prawną wykorzystując formułę kółka rolniczego. Część członkiń i członków kół gospodyń wiejskich rejestrowała także stowarzyszenia, po to, by korzystać z ich osobowości prawnej.

Ustawa o kołach gospodyń wiejskich wprowadza mechanizm rejestrowania kół przez Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Rejestracja jest dobrowolna, ale koła zarejestrowane w Agencji uzyskują szereg profitów. Nabywają osobowość prawną, mogą prowadzić działalność gospodarczą oraz działalność zarobkową nie wymagającą rejestracji jako gospodarcza, a także ustawowo mają zagwarantowane dotacje z budżetu państwa. Ustawa przewiduje, że łączna pula na dotacje w 2018 roku nie powinna przekroczyć 90 milionów złotych. Aby zachęcić koła do rejestracji ustawa przewiduje mechanizm kto pierwszy, ten lepszy, gdyż w ustawie utrzymane zostały (uznane przez ekspertów i RPO za niekonstytucyjne) zapisy o tym, że na terenie jednej wsi może działać tylko jedno zarejestrowane koło gospodyń wiejskich. Ustawa nakłada na koła szereg obowiązków związanych z aktualizacją rejestru oraz sprawozdawczością i poddaje zarejestrowane koła nadzorowi Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Pełnomocnika Rządu do spraw Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Ustawa ma także załącznik w postaci wzorcowego statutu koła gospodyń wiejskich.

Przygotował: Tomasz Schimanek